

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

XVII. Ferre non poterant Episcopi Galliarum episcopatus in palatio dari Regis imperio, spreta cleri & populi electione. Quid ab iis decretum in synodis, quidve receptum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

de primo illo canone constituerit. Ac primò quidem Metropolitanò ac provincialibus ordinationem reliquit; secundò, clero ac populo electionem; tertio, Principi approbationem electi. Quæ quidem juxta canonis Aurelianensis præscriptum rectè decrevit; nec interim probavit jus illud ex veterum, quod Metropolitanò electionem tribuebat cum consensu cleri ac populi. Sed quod ultimum adjecit, canonice libertati ut detrahebat, ita majestatis regie dignitatem augebat permaximè. Quippe regiam electionem, quæ sola consuetudine nitebatur, jure constituto munivit ex Pontificum & procerum assensu. Quare cum Episcopi duplicem personam sustinerent, soli in synodis canones vetustos sequi se profitebantur, eosque renovabant; sed in Principis Consistorio *ὀνομαζίας*, sive per dispensationem, regie voluntati non reluctabantur, in iis scilicet quæ fidei contraria non essent, licet adversa exactæ canonum observationi reperirentur, quamvis interim Reges officij sui admonerent, ne jus derelictum videretur, exemplo Gregorij magni, qui similem regulam sequebatur in variis negotiis, ut ejus epistolæ docent. Hæc sunt edicti verba: *Definitionis nostra est, ut canonum statuta in omnibus conserventur, & quod per tempora ex hoc prætermisum est, vel dehinc perpetualiter observetur. Ita ut Episcopo decedente, in loco ipsius, qui à Metropolitanò ordinari debet cum provincialibus, à clero & populo eligatur; & si persona condigna fuerit, per ordinationem Principis ordinetur. Vel certe si de palatio eligatur, per meritum personæ & doctrinæ ordinetur.* Clausulæ ultimæ sententia hæc est, ab electione cleri & populi excipere viros eximios, qui in palatinis obsequiis, lateri Principis adherentes, hanc gratiam promeriti essent, ut ex Lupo Ferrariensi & aliis testimoniis inferius probabimus. Quamvis intra hos limites non continuerit sese regia potestas.

XVI. Qua verò ratione fieri solerent electiones in palatio, seu decreta regia, docent Præceptum de episcopatu & Indiculus apud Marculfum formula quinta & sexta. Ecclesia quippe vacante, qui præficiendus est Episcopus, non solius Regis arbitrio designatur, sed eligitur in palatio ab Episcopis & proceribus qui lateri Principis adfident, ac si cleri & populi vices in se suscepissent. Decretum verò Principis ad Metropolitanum dirigitur, ut eum unà cum Episcopis provincie ordinet; prævio scilicet examine canonico. Hoc ultimum conservat ordinem canonum in articulo necessario consecrationis. Electio verò, quæ tunc nullum

jus electo acquirebat, supplebatur per Episcopos & proceres palatinos; decretumque regium erat vice nominationis hodiernæ, ad proprium Metropolitanum directum.

Subjiciemus verba formulæ sextæ, quæ brevior est quinta: *Domino sancto, sedis apostolice dignitate colendo in Christo patri illi Episcopo ille Rex. Credimus jam ad vestram reverentiam pervenisse sanctæ recordationis urbis illius antistitem evocatione divina de præsentis seculi luce migrasse. De cujus successore, sollicitudine integra, cum Pontificibus vel primatibus populi nostri pertractantes, decrevimus illustri viro illi, aut venerabili viro illi, ad præfatam urbem pontificalem regulariter Christo auspice committere dignitatem. Et ideo salutatorum jura digno debita honore solventes, petimus ut cum ad vos pervenerit, ipsum, ut ordo postulat, benedici vestra sanctitas non moretur, & junctis vobis cum vestris provincialibus, ipsum in superscripta urbe consecrare Christo auspice debeatis. Agat ergo almitas vestra ut & nostræ voluntatem devotionis incunctanter debeatis implere, & tam vos quam ipse pro stabilitate regni nostri jugi invigilatione plenius exoretis.* Ex hujus formulæ verbis addiscimus quam Reges adhibebant observantiam erga Episcopos in rescriptis suis, de qua nudiustertius disputatum fuit, quique esset in regio Consistorio confessus ordo inter Episcopos & proceres, ut loquitur formula quinta, sive primates populi nostri, ut loquitur sexta. Demum ostenditur persuasisse sibi palatinos regiam illam designationem fieri regulariter, id est, juxta regulas canonicas; quoniam electio fiebat in palatio ab Episcopis & à primatibus populi, & de persona quæ per canones promoveri poterat.

Sed illud perpetuum non fuit ut in palatio prima fieret electio. Sæpe cleri & populi desideria expectata sunt, quæ assensu regio perficiebantur. Sic Austregisilus obtinuit anno D C X X I. Ecclesiam Bituricensis, omnium unanimi consensu, Rege quoque annuente, teste auctore vitæ illius. Eadem ratione Arnulfus episcopatum Metensem adeptus est anno sexcentesimo vigesimo tertio. Sic Audomarus à Dagoberto Rege & ab omni populo electus est ad Tarvanensem Ecclesiam. Et populi voto, ac Regis consensu, Sulpitius consecutus est Ecclesiam Bituricensis circiter annum sexcentimum trigessimum.

XVII. Attamen quoniam in palatio quoque, spreta cleri & populi electione, episcopatus decernebantur Regis imperio, Remense Concilium habitum anno DCXXX. duo sancivit. Alterum, ut capitula canonum Parisiensis superioris synodi, quam generalem vocat, custodiantur. Alterum, ut Clo-

tarij Regis edictum dominicum observetur. Sed statim addunt in ultimo canone ut electiones Episcoporum fiant universali totius populi voto & provincialium assensu, & ut indigenæ loci eligantur. Scilicet, ut antea dicebamus, testantur de servandis canonibus; ut ne illis nocere posset aliquando quod ex jure sibi reservato Reges electiones quandoque agebant in palatio. Eadem mente Concilium Cabilonenſe habitum anno DCL. decrevit canone decimo à provincialibus, clero, & civibus suis electionem Episcopofaciendam. Ut antiquissima illa forma synodi Nicænæ exactè restitueretur, non soli Metropolitanò, ut constitutum in synodo Parisiensi, sed etiam provincialibus Episcopis cum clero & populo electionem tribuit, ut fecerat Remense Concilium. Sanè Conciliorum repetita sollicitudo non fuit omnino inutilis. Coniunctis enim cleri & populi studiis cum Regis desiderio, digni sacerdotio viri eligebantur. Sic in Modoaldo Treverensi Ecclesiæ præficiendo Rex & Dux ille æquissimus Pipinus, aliisque optimates, clerus & populus concurrere dicuntur in Modoaldi vita. Eligium Noviomensis Ecclesiæ & Audoënum Rotomagensis eodem electionis genere acceperunt anno sexcentesimo quadragesimo sexto. De Audoëno hæc verba usurpat auctor illius vitæ: *illum enim solum ea sede dignum tam Rex quam proceres itémque clerus & populus testabantur.* Nec omittendus insignis locus qui legitur in vita Theodardi: in quo, juxta Cabilonenſis Concilij decretum, Episcoporum provincialium electio cum Regis electione conjungitur, non omisso cleri & populi consensu: *Pari consensu Ecclesiæ & palatij, & unanimi applausu cleri & populi, Theodardus electus, & à Cuniberto Episcopo in Episcopum consecratus, præsedet Ecclesiæ Trajectensi,* scilicet anno sexcentesimo quinquagesimo quarto. De Farone in episcopatum Meldensem promovendo circiter annum DCLX. hæc habentur in ejus vita: *A viris religiosissimis hujus provincie missa est suggestio de eo ad Regem Clotarium, ut suo assensu præberet constituendum Pontificem in populo. Qui gratulatione digna ex hoc valde placidus, non solum consensu animum inclinavit, sed etiam fieri sine scrupulofitate ulla adjudicavit.* Consensum scilicet civium Præcepto dato firmavit.

XVIII. Quandoque verò contentionum subortarum occasione Reges, necessario veluti remedio, ad Ecclesiæ quietem electione sua palatina utebantur. Quod probatur disertè ex auctore antiquo vitæ Leodegarij. *Incubuit, inquit, causa necessitatis ut*

in Augustodunensi urbe Leodegarium ordinare deberent Episcopum. Siquidem nuper inter duos contentio de eodem episcopatu exorta fuerat, & usque ad sanguinis effusionem certatum. Cùmque unus ibidem occubisset in morte, & alter pro perpetrato scelere datus fuisset in exilij trusionem, tunc Bathildis Regina, que cum Clotario filio Francorum regebat palatium, divino, ut credimus, inspirata consilio, ad memoratam urbem hunc direxit virum, ut ibidem esset Episcopus. Circa idem tempus, id est, anno sexcentesimo sexagesimo quarto, optimates & rectores palatij consilium dederunt Childerico Regi ut Landebertum præficeret Ecclesiæ Trajectensi: cui Regis imperio plebs omnis consensit, inquit auctor vitæ. Id tamen non impediēbat quin alibi eodem anno libera electio, ab Episcopis & populis facta, locum haberet ante Regis assensum, ut patet ex auctore vitæ Amati: Senecio Nononensium Episcopo è vita substracto, ab Episcopis & populis sanctus Amatus eligitur. Præfectus urbis Arvernæ fit Episcopus decreto Regis populi petitionibus annuente anno sexcentesimo septuagesimo. Defuncto Audoëno anno sexcentesimo septuagesimo sexto, cuncti Rothomagensis urbis cives missa petitione ad Theodoricum Regem, cum ejus permissu & auctoritate beatum Anshertum sibi elegerunt consecrari antistitem. Mox: Tunc eligentibus civibus præfate urbis metropoleos, cum unanimi voto sanctorum Sacerdotum, Regis, & Principum, eligitur, trahitur, atque in palatio à sancto Lamberto Episcopo sedis Lugdunensis aliisque sanctis Præsulibus, qui ad hoc placitum convenierant, in Pontificem consecratur Ecclesiæ Rothomagensis. Hæc omnia gesta sunt juxta præscriptum Concilij Aurelianensis. Sed Lamberti illius Lugdunensis electio facta fuerat paucis annis antea juxta edictum Clotarij Regis, ut colligitur ex eodem auctore vitæ Ansherti: Defuncto sancto Genesio ejusdem urbis Lugdunensis Præsule, illico pius Rex Theodoricus & inclytus Princeps Pippinus cum proceribus palatij salubre agentes consilium, divina utique providente jussione, in præfata urbe cum unanimi ejusdem regionis populi voto Lansbertum constituerunt antistitem.

Rursus libertas electionis conceditur anno DCLXXX. Ecclesiæ Ambianensi. Audiens, inquit auctor vitæ Salvij, Theodoricus Rex Francorum sanctum Honoratum migrasse Episcopum à seculo, legatos suos direxit ad urbem Ambianicam, sanctum scilicet Antgarium Noviomensis Ecclesiæ Pontificem, ei intinans ut urbani dignum Deo sibi que salutiferum eligerent Episcopum.